

se, lapsuque temporum aucta etiam fuisse, ostendit Decretalium titulus *de Offic. Archidiacon.*

(2) *Can. diaconi 6 dist. 95; Conc. Trident. cap. 12 Sess. 24 de Reform. Archidiaconus post Episcopum sciat, se vicarium ejus esse in omnibus, scriptum est in cap. 1 de Offic. Archidiacon.*

(3) Confer Thomassinum *par. 1 lib. 1 cap. 17 et seq.*
(N. S. In Hispania Archidiaconis tertiæ oblationum partis ministratio credebatur: Syn. Bracar. I *Cap. 7: Secretarii Conciliorum munus quandoque exercebant: Syn. Tolet. IV Can. 4: criminosos ad pœnitentiam vocabant: Syn. Cojacensis an. 1050 cap. 4, et clericos ab Episcopo ordinandos offerebant: eadem Syn. cap. 5.)*

(4) Synodaticum, procurationes, aliaque id genus Archidiaconi capiebant: Petrus Blesensis *Ep. 51 pag. 257 ed. Paris. 1667, Conc. Lateranense in cap. 6 et 25 de Censib.*

73. Tantam hanc Archidiaconorum potestatem Episcopi tollendam, aut minuendam curarunt; et nunc vix ejus umbra, et imago superest. Synodus Tridentina Archidiaconis, aliisque inferioribus Prælatiis judicium ademit causarum matrimonialium, et criminalium, quas Episcopo reservavit (1); ipsis vero reliquit jus visitandi Ecclesias, quas antea visitare consueverant, modo id faciant per semetipsos, et cum consensu Episcopi, cui debent intra mensem rationem reddere peractæ visitationis, atque integra acta exhibere (2).

(1) *Trid. cap. 20 Sess. 24 de Reform.*, quo decreto etiam beneficiales, majoresque causas comprehendere, omnes fere arbitrantur. Eadem Synodus *c. 14 sess. 25 de Reform.*, speciatim vetuit Archidiaconos clericorum de impudicitia causas cognoscere.

(2) *Trid. cap. 5 Sess. 24 de Reform.*

74. Nunc omne Archidiaconi munus eo redactum est, ut assistat Episcopo, cum generales ordinationes conficit, vocetque eos, qui ordines suscepturi sunt (1). Cumque Archidiaconi nunc amplius non sint vicarii nati Episcopi, tanta hodie in singulis inest auctoritas, quanta vel Episcopi mandato, vel Ecclesiæ statuto, vel diuturna consuetudine data est (2). Diaconatus autem ordine insignitos esse oportet Archidiaconos (3), eosque Synodus Tridentina (4) in omnibus Ecclesiis, in quibus fieri potest, Magistros in Theologia, seu *Doctores*, aut *Licentiatos* in jure Canonico esse jubet.

(1) Benedictus XIV. *in Constit. Ex quo dilectus 25 pag. 107 tom. 2 ejus Bullar. indicat. ed.*

(2) *Cap. 4 et 5 de Offic. Archid. Conc. Trident. cap. 5 sess. 24 de Reform.*

(5) *Can. 1 dist. 60.*

(4) *Concil. Trident. cap. 12. sess. 24 de Reform.*

(N. S. Quum Archidiaconi olim in diversis Diocesium pagis constituti essent, ac deinde solitaria vitæ pertæsi, ad Sedis Episcopalis Ecclesias sese pedetentim receperint, inde est, quod in singulis fere Hispaniarum Cathedralibus plures existunt hodie Archidiaconi, qui tamen adhuc antiquos locorum titulos retinent; una excepta Pampilonensi, quæ ab ipsius institutionis exordio binos obtinet ejusdem Ecclesiæ Archidiaconatus, *Camereæ* scilicet, et *Tabulæ*.)

75. Archipresbyter est princeps Presbyterorum; eaque dignitate donabantur interdum qui ætate, interdum qui sapientia præstarent (1). Si suo fungatur munere Archipresbyter in cathedrali, sive in civitate, urbanus dicitur, si in minoribus oppidis, ruralis appellatur. Urbani Archipresbyteri officium respicit sacramentorum administrationem, forique interni jurisdictionem; atque ejus præsertim est præsentis Episcopi curam levare, et vices agere absentis in iis omnibus, quæ sacerdotalis officii sunt (2).

(1) Antiquiores ordinatione apud Latinos Archipresbyteros constitutos fuisse, constat ex S. Leone M. *ep. 49 col. 753 et seq. tom. 1 ed. Ballerin. Venet. 1755*, apud Græcos eos, qui virtute præstabant, ostendit Thomassinus *par. 1 lib. 2 cap. 5 num. 5*. Sed idem interdum etiam à Latinis factum est. Unaquæque Ecclesia suum habebat Archidiaconum, et Archipresbyterum, uti docet S. Hieronymus *Ep. ad Rusticum Monach. 125 col. 956 tom. 1 opp. ed. Vallarsii Veronæ 1754. Singuli Ecclesiarum Episcopi, singuli Archipresbyteri, singuli Archidiaconi. V. Syn. Emerit. can. 10.*

(2) *Cap. 1, 2, 3 de Offic. Archipresbyt.*

(N. S. In Hispania quondam tertiæ honorum Ecclesiæ partis ministratio Archipresbytero credita erat: Syn. Bracar. I *Cap. 7, alias Can. 24*).

76. Ruralis est imperiti vulgi sollicitudinem gerere, et Presbyterorum, qui per minores titulos, hoc est, ecclesias habitant, puta Parochorum, vitam jugi circumspectione custodire, et quæ unusquisque industria divinum opus exerceat, Episcopo renunciare (1). Nunc omnis Archipresbyteri auctoritas pendet ex mandato Episcopi, ex statuto ecclesiarum, ex consuetudine. Et cum plerumque Archipresbyter adjunctam habeat curam animarum, hinc hujusmodi beneficia, in quibus hoc onus inest, nemo consequi potest, nisi saltem vigesimum quintum ætatis annum attigerit, atque idonea scientia, et morum integritate commendetur (2).

(1) *Cap. 4 de Offic. Archipresb. Synodus Regiaticina an. 1350 cap. 15 apud Labbæum tom. 9 col. 1070 ed. Venet.*

(2) *Cap. 7 de Elect.*

* Eu novissimi Concordati articulos ad istam et ad præcedentem sect. spectantes:

Art. 13. •Unumquodque Cathedralium Ecclesiarum Capitulum constabit Decano, qui semper primam Sedem post Pontificalem obtinebit, quatuor Dignitatibus, nempe Archipresbyteri, Archidiaconi, Cantoris et Scholæ Præfecti, nec non altera Thesaurarii in Metropolitanis: insuper quatuor Canonicis, qui de officio nuncupantur, scilicet, Magistrali, Doctorali, Lectorali, ac Pœnitentiario; ac demum eo numero Canonicorum vulgo *de gracia*, quem articulus decimus septimus præfinit.

•Præterea Toletana Ecclesia duas alias habebit Dignitates, titulo Capellani Majoris Regum, et Capellani Majoris Mozarabum; Hispalensis aliam Capellani Majoris Sancti Ferdinandi, Granatensis aliam Capellani Majoris Regum Catholicorum, et Ovetensis aliam titulo Abatis Sanctuarii in Ausenii Montis spelunca positi *de Covadonga*.

•Singuli Capitulares æquali voce, et voto in posterum gaudebunt.

Art. 14. •Archiepiscoporum et Episcoporum erit convocare Capitulum, eique præesse quoties id expedire censerint: itemque præesse experimentis, seu concursibus pro iis præbendis, quæ hac servata forma conferuntur. In his, ac cæteris quibuscumque actibus, erit semper eisdem Præsulibus prima sedes, qui privilegium, aut contrarius usus illo modo obtinent; atque ea cum illis honoris, et obsequii ratio servabitur, quæ sacræ ipsorum dignitati et principatui Ecclesiæ ac Capituli, quem gerunt, debetur.

•Quotiescumque Capitulo præsent, vocem et votum in iis omnibus negotiis habebunt, quæ eorum personam directe non afficiant; ac præterea ubi Capitularium suffragia sint paria, Episcopi votum rem definit.

•In qualibet personarum electione seu nominatione ad Capitulum spectante, prout Capitulares fuerint sexdecim, viginti aut supra, tria, quatuor, vel quinque vota habebit Episcopus. Quod si hic Capitulo minime adsit, aliqui de suo gremio deputati illum ad vota recipienda conveniant.

•Episcopo non præsidente, præerit Decanus.

Art. 15. •Cum Cathedralia Capitula Archiepiscoporum et Episcoporum Senatim, Consiliumque constituent, requirentur ab his vel de sententia, vel de consensu, quemadmodum, pro varietate negotiorum et circumstantiarum, canonicæ leges, ac speciatim Sacra Tridentina Synodus, decernunt. Qua propter cessabit illico omnis immunitas, exemptio, privilegium, usus, aut abusus, qui in ipsorum Capitulorum commo- dum, cum ordinariæ Præsulum auctoritatis jactura, per Hispaniarum Ecclesias quacumque ratione invaluerit.

Art. 16. •Præter Dignitatis et Canonicos, ex quibus solummodo efformatur Capitulum, Ecclesiæ Cathedrales habebunt Beneficiatos, seu Capellanos adstantes, cum proportionali ministrorum et servientium numero.

•Tum Dignitates et Canonicos, tum etiam Beneficiatos, seu Capellanos singulos, licet ii pro meliori Cathedralium servitio in presbyteros, diaconos, ac subdiaconos distribuantur, sacerdotio insignitos esse debere Sanctitas Sua decernit; quique in possessione suorum beneficiorum adipiscenda hoc ordine caruerint, infra annum ipso initiari sub penis canonicis debent.

Art. 17. •Capitularium et Beneficiariorum numerus in Ecclesiis Metropolitanis erit ut sequitur:

•Ecclesiæ Toletana, Hispalensis et Cæsaraugustana viginti et octo Capitulares habebunt; et quod ad Beneficiatos, Toletana viginti quatuor, Hispalensis viginti duos, ac Cæsaraugustana viginti et octo: Tarraconensis,

•Valentina et Compostelana viginti sex Capitulares, ac viginti Beneficiatos: Burgensis, Graatensis et Vallisoletana viginti quatuor Capitulares, ac viginti beneficiatos.

•In singulis vero suffraganeis Capitularium et Beneficiariorum numerus erit qui subjicitur:

•In Barcinonensi, Cordubensi, Gaditana, Legionensi, Malacitana, et Ovetensi, viginti Capitulares, et sexdecim Beneficiati. In Pacensi, Calaguritana, Carthaginensi, Conchensi, Gionensi, Lucensi, Palentina, Pampilonensi, Salmaticensi, et Santanderiensi, decem et octo Capitulares, ac quatuordecim Beneficiati. In Almeriensi, Asturicensi, Abulensi, Canariensi, Cluniensi, Cauriensi, Guadicensi, Gerundensi, Oscensi, Jacensi, Illerdensi, Majoricensi, Mindoniensi, Auriensi, Oriolensi, Oxomiensi, Placentina, Segobrigiensi, Segoviensi, Seguntina, Tirasonensi, Terulensi, Berthusensi, Tudensi, Urgellensi, Vicensi, Victoriensi et Zamorensi, decem et sex capitulares, et duodecim Beneficiati.

•In Ecclesia Matritensi erunt viginti Capitulares, et viginti Beneficiati; in Minoricensi duodecim Capitulares, et decem Beneficiati.

Art. 20. •Sede vacante, Metropolitanæ vel Suffraganeæ Ecclesiæ Capitulum, intra tempus præfinitum, et ad normam eorum, quæ à sacro Concilio Tridentino in rem decreta sunt, unum tantum Vicarium eligit, in quem tota ejus ordinaria potestas transferetur, quavis ex parte Capituli ipsius reservatione aut limitatione penitus exclusâ, et quin electio semel facta revocari, neque ad novam procedi possit: abolitis hinc omnino quocumque privilegio, usu vel consuetudine administrandi in corpore, plures vicarios constituendi, aut quolibet alio quod utcumque sacrorum canonum sanctionibus adversetur.

Art. 21. •Præter collegium Capellanorum Regio Sacello inserventium, conservabuntur:

1. •Quæ in Toletana Ecclesia Regum, et Mozarabum, in Hispalensi Sancti Ferdinandi, et in Granatensi Regum Catholicorum nuncupantur.

2. •Collegiæ in urbe provincie principe, ubi Episcopalis Sedes minime existat.

3. •Collegiæ patronatus particularis, quarum Patroni onus in se recipiant supplendi differentie sumptuum, qui ad Collegiæ præ simplicis parochialis sustentationem et decus necessarii fuerint.

4. •Collegiæ Sanctuarii in Ausenio Monte, Roscidæ vallis, Sancti Isidori in civitate Legionensi, Sacri Montis Granatæ, Sancti Ildephonsi Compluti, et Cæsariani (Jerez de la Frontera).

5. •Illæ ex Cathedralibus Ecclesiis, quæ, ut in hac Conventione præstitutum est, aliis sunt conjungendæ, tamquam Collegiæ conservabuntur.

•Reliquæ omnes Collegiæ cujuscumque originis, antiquitatis, et fundationis sint, dummodo locorum circumstantiæ handquamquam impediunt, ad simplices parochiales redigentur, cum eo tamen Beneficiariorum numero, qui præter parochum tum ad parochialis ministerii exercitium, tum etiam ad divini cultus splendorem necessarius videatur.

•Horum tamen Collegiorum conservatio ita quidem intelligenda erit, ut ea Prælati Diocesanis, in quorum territorio existant, omnimode subjiciantur, derogando propterea cuilibet exemptioni, et jurisdictioni vere aut quasi nullius, quæ nativam Ordinarii vel minimum limitet.

•Collegiatis Ecclesiis parochia adjecta semper erit, et titulo parochiæ majoris distinguetur ubi alia vel aliæ erectæ habeantur.

Art. 22. Uniuscujusque collegiata Capitulum constabit ex Abbate, Presidente, cui animarum cura incumbet, quin præterea alia auctoritate aut jurisdictione potiat, quam ea, quæ directivam et æconomicam Ecclesiæ ac Capituli administrationem respicit: insuper duobus Canonicis *de officio*, Magistrali nempe, et Doctorali, et octo Canonicis *de gratia*. Erunt etiam in singulis Collegiatis Ecclesiis sex Beneficiati seu Capellani adstantes.

Art. 23. Quæ in superioribus articulis circa Præbendarum, ac Beneficiorum et Cappellaniarum provisionem et Capitulorum regimen in Ecclesiis cathedralibus statuta sunt, etiam in Collegiatis plene atque in omnibus vigebunt, ac observabuntur.

Quæ pro constitutione Ecclesiarum et cathedralium et collegiatarum hisce articulis stabiluntur, ea ad executionem perlata vi Regiarum dispositionum, ut plurimum assentiente Sanctitatis suæ Rev. Nuntio Iatarum; quas istic indicare non abs re erit.

Reg. decret. 16 Aprilis 1852 in Metrop. Cæsaraugustæ Eccl. quatuor augmentur præbendæ; nempe dignitas una, canonicatus unus cum officio Prænitentiarum, ac bini simplices, seu ut ajunt *de gratia*. Reg. Ord. 16 Maji ejusd. an. statuitur ut generaliter beneficia seu cappellaniæ cum officio sint, in Metrop. Ecclesiis, sex; in suffraganeis, quatuor; in collegiatis duo: ibi etiam quomodo ipsorum provisio fieri debeat juxta Concordati placita, decisum habes.

Quod ad Reg. capellanorum collegia attinet, de ipsorum constitutione cæterisque ad ea spectantibus, v. decretum 16 Julii 1852.

Alterum ex indicatis decretis, 21 Nov. 1851, præscripsit collegiatarum Granatensis (*del Sacro monte*), ac Complutensis (*antigua iglesia Magistral de Alcalá*) canonicos sacrarum scientiarum magisterio obstringi, et per concursum deferri debere ipsarum præbendas: de quo versatur Reg. aliud decretum diei 8 April. præsentis an. 1855, quod statuit, ut juxta veteres primæ ex citatis Ecclesiis constitutiones, ad canonicatum ipsius provisionem, per concursum, ut nuper diximus, procedatur; licet ulterius de ea, ut de Complutensi, definitive stabilieudis agendum sit. Interim, pro Complut. præbendis ac beneficiis viget ordin. lata 24 Oct. an. 1852.

Quoad suppressas collegiatas, Reg. dispositione 18 Oct. 1852 ipsarum subsistentiæ, donec parochiarum ordinatio ex Concord. art. 24 fiat, provisum est.

Ad Archiepiscopos et Episcopos istarum ditiorum missæ sunt Reg. litteræ (vulgo *cedulas de ruego y encargo*) 31 Julii 1852, ut ad cathedralium et collegiatarum Ecclesiarum constituta (*estatutos ó constituciones*) vel corrigenda vel de novo efformanda, auditis prius ipsarum capitulis, procederent, prout in ipsis decernitur; quæ paullo post (die 11 Aug. sequentis) ad vacantium cathedral. vicarios capitulares pariter transcriptæ, ut ea de re agerent, quo à futuris Prælatibus finiretur: quarum litterarum vi pro aliquibus jam Capitulis nova constituta approbata habentur.

Quod ad Concordati art. 14 et 15, decreta in iis pro Prælatibus prærogativa in plena sunt observantia, juxta decretum 17 Oct. 1851. Aliud decret. diei 5 Oct. an. 1852 declarat, multiplex votum Episcopis competens ex cit. art. 14, §. penult., computandum pro capitularium cuique Ecclesiæ assignatorum numero, non pro illorum, qui actu in ea existant aut capitulo intersint.

Concordati art. 20, quantum ad unci Vicarii capitularis electionem, bullam Pont. Leonis XII, die 15 Martii an. 1826 latam, id statuentem occasione electionis Paullo antea factæ, contra Tridentinam ipsa de re sanctionem, in nostrate Malacitana Cathed. Ecclesia, confirmat.

Denique observandum est, art. 16 transcripto, §. 1. supprimi portiones ac dimidias portiones (raciones y medias raciones), quæ Hisp. Ecclesiæ, tum cathedrales tum collegiata, abundabant. De iis alibi citato op. *El Concor. dato de 1851, comentado*, §. 9, habemus quæ sequuntur: Su origen procede de los tiempos en que, relajada la disciplina canonical, fueron a levantar las cargas del coro, por los canónigos, eclesiásticos estranos al cabildo, a quienes al principio se recompensaba ese servicio con una gratificacion; siendo en adelante erigidas estas plazas de suplentes en titulos perpétuos con una parte de prebenda que se llamó *portio*, asignada a cada uno de ellos; de donde se denominaron *portionarii* los respectivos poseedores. (*Discurso sobre el origen, progresos y reforma de las iglesias catedrales*, por el doctor D. P. L. Largo y Carrasco: Madrid, 1820.)

SECTIO IX.

DE VICARIIS.

- 77. VICARIUS GENERALIS, EJUSQUE ORIGO.—78. QUOMODO AB EPISCOPO CONSTITUATUR?—79. IN ITALIA UNUS CONSTITUI SOLET VICARIUS, ALIBI VICARIUS, ET OFFICIALIS.—80. QUÆ JURISDICTIO SIT VICARII GENERALIS?—81. QUI VICARII MUNERE FUNGI POSSINT?—82. QUOMODO EXSPIRET VICARII JURISDICTIO?—83. VICARII FORANEI.—84. VICARII PAROCHORUM.—85. VICARII NATI.—86. VICARII APOSTOLICI.

77.

Cum Archidiaconis accepta est ampla illa potestas, quam primum a jure habebant; Episcopi elegerunt Vicarios, quorum auctoritas a suo arbitrio, et voluntate penderet. Id vero factum est medio illo tempore, quod inter Gregorianam, et Bonifacianam collectionem excurrit (1). Est autem Vicarius, qui vices gerit Episcopi, et *generalis* dicitur, quoniam ejus potestas fertur in diocesim universam.

(1) Vicarios tantum constitui cœpisse sæculo XIII, ex eo conficit Thomasinus *par. 1 lib. 2 cap. 8*, quod nulla sit eorum mentio in Gratiani decreto, et nulla in decretalibus Gregorii IX. Itaque eorum originem repetit à Concilio Lateranensi IV., ubi Innocentius III, et ceteri Patres hortantur Episcopos, ut si expedire nequeant per se negotia universa, eligant Presbyteros, quorum in iis vicariam supponant fidem. Tandem addit, exeunte sæculo XIII, ubique receptos Vicarios generales, et hinc in VI. decretalium libro titulus est *de Officio Vicarii*, in quo totum ejus munus explicatur.

(N. S. In Hispania sæculo XIV ineunte Episcoporum Vicarios ad jus dicendum electos invenimus in Syn. Vallis-olet. an. 1525, *Cap. 7.*)

78. Vicarius non habet beneficium, sed habet munus, et